MAATALOUS

Alan ammattiylpeys on kasvanut. Enää ei sanota, että ”minulla on vain lampaita”. **LAMPURI ERKKI LÄÄKKÖ, TORNIO**

Lääköt kasvoivat lampureiksi katraan mukana

Lammastilan pito kannattaa aloittaa pienestä eläinmäärästä. Katraan kasvaessa lampuri oppii ja kehittyy kasvattajana, toteaa vuoden lammastila -palkinnon saanut Lääkön pariskunta Tornion Arpelasta.

PEKKA FALI

Ritva ja Erkki Lääkkö haaveilevat uudesta lampolasta, jossa kuivikkeet ja rehut jaettaisiin koneellisesti. Vanhaa navettaan he ovat kehitelleet monenlaisia ruokintapöytiä, jotta työ käsipelillä olisi mahdollisimman jouhevaa. Erkin olkapää on ollut koetuksella kuivikkeen talikoinnista.

TORNIO (MT)
Suomen lammasyhdistys valitsi vuoden lammastilaksi **Erkki** ja **Ritva Lääkön** tilan Tornion Arpelassa.

”Valinta tuli yllätyksenä. Ainakin jotain ollaan tehty oikein”, Ritva iloitsee.

Erkki ja Ritva ovat molemmat kotoisin lypsykarjatilalta. Erkin kotipaikalla oli lampaitakin, mutta lampureiksi pariskunta kasvoi harrastuksen mukana.

”Aloitimme vuonna 1994 hankkimalla viisi uuhta ja yhden pässin. Meillä oli hyvä onni, ne olivat huippueläimiä”, Erkki kertoo.

Pikku hiljaa katras kasvoi, ja Lääköt oppivat virheiden kautta taitaviksi kasvattajiksi.

”Olimme mukana EU-rahoitteisissa karitsankasvatushankkeissa ja saimme paljon hyviä neuvoja. Eläinlääkäri **Johanna Rautiainen** teki tilalle vuosisuunnitelman, milloin muun muassa astutukset hoidetaan”, Ritva kuvailee.

Raamattuna on toiminut Tuottava lammastalous -kirja.

Älä osta huonoa

Lammasyhdistys kiittää palkintoperusteissaan Lääkköjen ammattimaista karitsanlihantuotantoa ja korkeatasoista eläinainesta. Tilan suomenlampaat edustavat rotunsa parhaimmistoa.

He saavat kiitosta myös alalle kannustavasta asenteesta ja hyvistä neuvoista, joita he ovat auliisti jakaneet.

Erkki Lääkkö suosittelee aloittelevia lampureita hankkimaan heti hyviä jalostuseläimiä.

”Pässin hintaa ei kannata katsoa. Vaikka toinen olisi puolet halvempi, ostos ei kannata, jos se ei tuota hyvin. Hyvä pässi on hintansa väärti.”

”Kannattaa lähteä pienestä eläinmäärästä liikkeelle”, Ritva lisää.

Erkin mukaan lammasala on menossa hyvään suuntaan. Osin myös tiukentuneen valvonnan vuoksi lampaita kasvatetaan yhä ammattimaisemmin.

Myös alan ammattiylpeys on kasvanut.

”Enää ei sanota, että ’minulla on vain lampaita’”, Erkki toteaa.

Navetalla työt käsipelillä

Vuonna 2003 Lääköt ostivat vanhan maatilan Arpelasta. Noin 200 uuhen ja 200 karitsan katras elää nyt 1970-luvulla rakennetussa navetassa.

Pariskunnan haaveissa on kunnollinen, lampaita varten suunniteltu lampola. Samalla tila voisi siirtyä luomutuotantoon.

”Uudessa lampolassa rakennuksen mitat vastaisivat paremmin lampaiden tarpeita. Käsittelyrännit vähentäisivät käsityötä. Punnitukseen, mittaukseen ja madotukseen olisi omat tilat. Ruokinta ja lannanpoisto hoituisi koneellisesti”, Erkki luettelee.

Nyt lanta luodaan ja kuivikkeet, rehut ja vedet kannetaan käsin.

Raskasta, ruumiillista työtä siis riittää, mutta Lääköt eivät valita.

”Lihaskunto säilyy, kun kaikki ei ole koneistettu. Ja musiikki tuo virtaa”, Ritva hymyilee.

Navetassa soi usein takavuosien tango tai valssi.

Karitsointi syksyllä

Normaalisti uuhet karitsoivat keväällä, jolloin kiivain teurastusaika on syksyllä. Lampaanlihan kulutus on kuitenkin huipussaan pääsiäisenä.

Lääkköjen sopimusteurastamo, Meri-Lapin Karitsan tuotemerkistä tunnettu Rönkä, onkin toivonut, että lampaita saisi teuraaksi kysynnän mukaan keväällä.

Vuonna 2006 Lääköt siirsivät vuosirytmiä siten, että karitsointi ajoittuu syyskuuhun ja teurastus tammi–maaliskuuhun.

Muutos tehtiin osittain myös petojen takia. Kun karitsat ovat talven sisällä navetassa, ne eivät joudu ilveksen tai karhun syömiksi.

Kesäisin kantavat uuhet laiduntavat viljelysmailla ja joutilaat uuhet ja nuorikot perinnebiotoopeilla.

Tuloja monesta lähteestä

Lihantuotannon lisäksi Lääköt ansaitsevat jonkin verran jalostuseläinten myynnistä. Lisäksi taljat myydään kemiläiseen nahkatarvikeliikkeeseen ja villa ylistarolaiseen kehräämöön.

Tilan töiden ohella Erkki tekee sähkötöitä oman yrityksensä kautta ja Ritva osa-aikatöitä Tornion kirjastossa.

SUVI NIEMI

VINKIT

Lääkköjen neuvot aloitteleville lampureille

1) Valitse jalostusuuhet tarkasti ja osta vain hyviä pässejä.
2) Ruoki riittävän monipuolisella rehulla ja huolehdi lampaiden terveydestä alusta alkaen.
3) Maan kasvukunto täytyy pitää yllä. Oma rehu on turvallista ja taloudellista.
4) Noudata neuvojien ohjeita.

Uuhet pääsevät imetysvaiheen jälkeen ulkoilemaan. Villa puhdistuu lumessa.

Lääköt ovat ammentaneet oppia Tuottava lammastalous -kirjasta.

Luomutilojen umpilehmillä ja maitovasikoilla suurin seleeninpuutosvaara

Umpilehmillä ja maitovasikoilla veren seleenipitoisuudet ovat luomumaitotilan eläinryhmistä heikoimmat, Pro Agria Etelä-Pohjanmaan luomuasiantuntija **Ulla-Maija Leskinen** kertoo.

Maaseudun Tulevaisuudessa kerrottiin 24.10. ongelmista, joita orgaanisen seleenin käytön loppuminen on tuonut luomumaitotiloille.

Leskinen kertoo, että Etelä-Pohjanmaalla luomueläinten seleenitilannetta tutkittiin Pro Agrian luomuhankkeessa.

Umpilehmien ja maitovasikoiden seleenit saatiin kahdessa kuukaudessa tavanomaisten eläinten lukemiin, kun käytettiin orgaanista seleeniä. Synteettisellä seleenillä ei päästy tavanomaisen eläimen tasolle vielä siinä ajassa.

Tärkeintä tutkia omat rehut

Luomutilalla tärkeintä on omien rehujen tutkiminen, Leskinen korostaa.

Yleiskivennäisessä saattaa olla eläinten tarpeisiin nähden monin verroin liikaa kalsiumia ja aivan liian vähän seleeniä. Siksi tilakivennäinen kannattaa valmistuttaa oman tilan tarpeisiin sopivaksi.

Tilakivennäiseen voi lisätä seleeniä 50 milligrammaa kuiva-ainekiloa kohti, Leskinen suosittelee.

Umpilehmille ja hiehoille voi antaa erikseen seleenivalmisteita.

Aperuokinnassa eläimet saavat seleenintarpeensa appeessa. Erillisruokinnassa olevat umpiemot tarvitsevat seleeniä erikseen, koska niiden rehu on korsivaltaista eikä parhaan tuotantovaiheen apetta tai väkirehua anneta.

Laidunaika on seleenin suhteen kriittinen niille eläimille, jotka ovat laitumella yötä päivää tai joille ei ole tarjolla kivennäistä kuin osan aikaa.

Seleenin puutos näkyy syysvasikoissa usein takkukarvaisuutena ja lehmillä utaretulehduksina, Leskinen kertoo. Lihaeläimillä puutos näkyy lihaskunnon heikkoutena, karvanlähtönä ja siinä, että eläin on ikäisiään paljon pienempi.

Jos vasikoilla on selvää seleenin puutosta, seleeniä pitäisi Leskisen mukaan antaa 2–3 päivänä jauheena juoman joukkoon. Näin se menee lihaksiin asti, ei ainoastaan vereen. Vakaviin oireisiin auttaa useimmiten vain eläinlääkärin antama pistos.

Seleeni on suurina määrinä myrkyllinen, mutta Leskinen rauhoittelee yliannostusta pelkääviä. ”Seleenin puutokseen on kuollut monta eläintä, mutta en ole kuullut yhdenkään kuolleen seleenimyrkytykseen.”

Seleenin puute ei ole ongelma yksin luomutiloilla, Leskinen muistuttaa. Ongelmia esiintyy myös tavanomaisilla maito- ja muilla kotieläintiloilla, jotka ovat vähentäneet ostolannoitteiden käytön minimiin ja käyttävät lannoitteena lähinnä karjanlantaa.

SATU LEHTONEN

Syysrapsi pärjäsi Pohjois-Pohjanmaalla

Syysrapsi on kokeilemisen arvoinen kasvi Pohjois-Pohjanmaalla, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) tutkija **Miika Hartikainen** sanoo.

Hartikainen kertoi MTT Ruukin syysrapsikokeesta Kasvinsuojeluseuran syyspuinti-tilaisuudessa Sastamalassa tiistaina.

Ruukin kahdeksan aarin syysrapsin koeala kylvettiin 22. heinäkuuta 2013.

Lajikkeena oli Pioneer Maximus. Puolikääpiöivän lajikkeen kasvupiste pysyy matalalla, ja siksi sen arvioitiin soveltuvan pohjoiseen, Hartikainen kertoo.

Syksy oli Ruukissa pitkä ja lämmin. Nyrkkisääntönä on, että syysrapsin pitäisi ennen talven tuloa saada 450 astetta lämpösummaa. Viime syksynä sitä kertyi kylvön jälkeen yli 600 astetta.

> Kasvulehtiä kehittyi kymmenen, kun minimitavoite on kahdeksan.

Kasvulehtiä kehittyi kymmenen, kun minimitavoite on kahdeksan.

Kasvutiheydeksi tavoiteltiin 50 kasvia neliöllä. Kasvusto oli syksyllä täystiheä, Hartikainen kertoo.

Talvi oli erikoinen: vesisateita ja lämpimiä kelejä riitti pitkin talvea. Vasta helmikuussa saatiin pysyvämpi, vaikkakin hyvin ohut lumipeite.

Kun lumi suli huhtikuussa, kasvusto näytti täysin kuolleelta. Kevätlannoitus tehtiin vapun aattona, ja silloin kasvit jo vihersivät.

Lopullinen kasvutiheys oli lopulta reilu puolet kylvötiheydestä. Kasvustossa oli muutama aukkopaikka, mutta ne täyttyivät kesän aikana.

Pieni yksinäinen rapsialue keräsi Hartikaisen mukaan kaikki mahdolliset tuhoeläimet. Talvella sitä kaivelivat kauriit ja jänikset, kasvukaudella riesana olivat rapsikuoriaiset. Ennen puintia linnut tekivät melkoista tuhoa.

Hehtaarisadoksi kertyi 2 900 kiloa. ”Alkukesällä odotus oli kolmen tonnin pintaan, mutta linnut verottivat siitä pari sataa kiloa.”

Hartikaisen mielestä koe onnistui kaikin puolin mallikkaasti. ”Kyllä syysrapsi on potentiaalinen kasvi meidän alueella.”

Tänä syksynä Ruukkiin perustettiin uusi 11 aarin syysrapsikoe.

SATU LEHTONEN

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Tanskassa pelätään maatilojen vararikkoja

Venäjän tuontikiellon ja Kiinan heikentyneen elintarvikekysynnän pelätään Tanskassa johtavan maatilojen vararikkoihin, kertoo Jyllands-posten.

Tanskan maatalous- ja elintarvikeviraston mukaan tilanne synkkenee ensi vuonna entisestään. Viraston laskelmien mukaan konkurssi voi uhata jopa 15 prosenttia maan tiloista.

Tilanne huolestuttaa myös maan pankkeja, sillä maataloussektorilla on lainoja 100 miljardin Tanskan kruunun eli 13,4 miljardin euron arvosta.

Virossa tarvetta kasvattaa meijereitä

Virossa on paineita kasvattaa maidonjalostuskapasiteettia.

Tällä hetkellä virolaista maitoa joudutaan kuljettamaan jalostettavaksi esimerkiksi Liettuaan, jonka meijerisektori on huomattavasti virolaista tehokkaampi, kertoo Eesti Päevaleht.

Toisin kuin jatkojalostus, maitotilat toimivat Virossa eurooppalaisittainkin erittäin tehokkaasti ja karjakoot ovat suuria.

Sen sijaan maidon kuljettamista jalostettavaksi ulos voi pitää jopa kehitysmaatasoisena, toteaa hiljattain avatun Viron suurimman maitotilan Trigon capitalin johtaja **Joakim Helenius**.

www.maaseuduntulevaisuus.fi

Lue lukulaudalta!

Maaseudun Tulevaisuuden voi nyt lukea myös lukulaudalta, joka on painetusta lehdestä tabletille sovitettu versio. Sitä voi lukea kaikilla iPad- ja Android-lukulaitteilla sekä uusimmilla iPhone-, Android- ja Windows Phone-älypuhelimilla.

UUSI KESTOTILAAJAN ETU!

Ole hyvä – kestotilaajana saat sen maksutta!

Lukulautalehden käyttö on helppoa. Menet vain lukulaitteella osoitteeseen

lukulauta.mt1.fi

Lue lisää eduista Maaseudun Tulevaisuuden nettisivuilta. Tee uusi kestotilaus tai vaihda määräaikainen kestotilaukseksi osoitteessa www.maaseuduntulevaisuus.fi/kestotilaus tai soita 020 413 2277.

MAASEUDUN TULEVAISUUS
Suomen 2. luetuin päivälehti